

Nieuwsflitsen

Nieuwsflitsen is een periodieke uitgave van de heemkunding Loon op 't Sandt. Verschijnt 6 keer per jaar.
Correspondentieadres redactie: Van Grevenbrouckstraat 38, 5175AV Loon op Zand. **Telefoon 06-44416825**
secretaris@heemkundingloonoptsandt.nl Jaargang 02 nummer 03

In dit nummer onder andere:

☐ Brabantse Archiefinstellingen en Provincie slaan handen ineen	Pag. 1
☐ Agenda 3 ^e kwartaal 2009	Pag. 1
☐ Gildefeesten St Ambrosius	Pag. 2
☐ Vraag naar oude jaarboeken Straet & Vaert	Pag. 2
☐ Geslaagden voor de cursus Bedreigde Monumenten	Pag. 2
☐ Voor u gelezen in de regionale media	Pag. 2 en 3
☐ Dagexcursie naar s' S-Hertogenbosch	Pag. 3
☐ Cursussen van Brabants Heem	Pag. 4
☐ Belangrijke websites naar filmarchief, boeken en informatie	Pag. 4 en 5
☐ Uit het Loons verleden	Pag. 5 en 6
☐ Open Monumentendag	Pag. 6
☐ Dag van Loon	Pag. 6

Brabantse Archiefinstellingen en Provincie slaan handen ineen

De Kring van Archivarissen in Noord-Brabant, een koepelorganisatie voor archiefdiensten, heeft het voortouw genomen om voor iedere archiefdienst in Noord-Brabant aanvullende financiering aan te vragen bij de provincie. Meer dan verheugd is het Regionaal Archief Tilburg met de toekenning van de subsidie voor het digitaliseren van de bevolkingsregisters. De insteek van de provincie was met name de brabantbrede opzet van het project. In het provinciale beleid staat cultuur dicht bij de mensen brengen hoog in het vaandel. Na de registers van de Burgerlijke Stand en de doop-, trouwen en begraafregisters zal ook deze bron voor de website beschikbaar komen. Het bevolkingsregister, dat elke gemeente moest aanleggen en dat nauwkeurig bijgehouden werd, is een bron van zeer belangrijke historische informatie. Hieruit kan op ieder moment per adres de complete gezinssamenstelling ontleend worden. Bovendien bevat het - van groot belang voor de sociaal-economische verhoudingen - gegevens over inwonende grootouders, knechten, leerlingen etc. Met het scannen van de Brabantse bevolkingsregisters (1811) 1850-1940 komt een zeer belangrijke historische bron over de Brabantse bevolking breed beschikbaar maken, want immers ook de andere archiefinstellingen in Noord-Brabant gaan deze bron digitaal beschikbaar stellen.

Vlak na het bekend maken van het subsidienieuws is het Regionaal Archief Tilburg direct gestart met het voorbereiden van de werkzaamheden, waarvan de eerste resultaten zeker dit jaar op de website (www.regionaalarchieftilburg.nl) getoond kunnen worden.

Agenda 3^e kwartaal 2009

☐ Gilde feesten van St. Ambrosius	3,4,5 juli	2009
☐ Brabantse Heemdagen	6,7 augustus	2009
☐ Excursie naar Den Bosch	3 oktober	2009
☐ Open Monumentendag	12 september	2009
☐ Dag van Loon	19 september	2009

Gilde St. Ambrosius bestaat 225 jaar

3 juli start een 3 daags festijn in verband met het jubileum van het Gilde St Ambrosius.
Het programma ziet er als volgt uit:

- ❑ Vrijdagavond 3 juli Vendelconcertato om 20.00 uur in De Wetering. Door de vendeliers en tamboers van St. Ambrosius en de Koninklijke Harmonie Sophia' s Vereeniging zal een speciaal gecomponeerd muziekstuk voor vendeliers en orkest uitgevoerd worden. De toegang is gratis.
- ❑ Zaterdagmiddag 4 juli is er een verwenmiddag voor de senioren in de feesttent aan de Klokkenlaan om 17.00 uur houdt het gilde een receptie. Tijdens de receptie wordt een aantal jubilarissen onderscheiden en zal het eerste exemplaar van het jubileumboek Hoeden en Pluimen overhandigd worden. Zaterdagavond vanaf 20.00 uur feestavond. Toegang is gratis.
- ❑ Zondag 5 juli om 9.30 uur plechtige Heilige Mis gecelebreerd door Mgr. Hurkmans. Om 13.00 uur trekken de 46 deelnemende gilden vanaf de kasteelweide in optocht door het dorp. Hierna is de officiële opening met een massale opmars op het hoofdveld van Uno Animo. Aansluitend vinden de wedstrijden plaats met de standaardrijders, vendelen, trommen, bazuinblazen, schieten met kruis- en handboog, geweer en jeu de boul. De gildenschatten worden tentoongesteld en zijn te bezichtigen voor het publiek. Toegang is gratis.

Oproep

Gert Jan van Ammerkate is op zoek naar oude jaarboeken Straet & Vaert. (1987 t/m 1990.)
Wie heeft deze nog voor hem op de plank liggen. U kunt contact opnemen met telefoonnummer 0416-363427 of per mail; ammerkate@yahoo.fr

Leden behalen certificaat bedreigde Monumenten

Het Koeriertje van Brabants Heem vermeldt dat onze leden Theo Schoenmakers uit Loon op zand en Anton Stalpers uit Kaatsheuvel, het certificaat gekregen hebben verbonden aan hun deelname aan de cursus Bedreigde Monumenten. Het bestuur feliciteert beide leden en zal in de toekomst gebruik maken van hun kennis.

Voor u gelezen uit de regio

- ❑ Beleid voor archeologie in Gilze en Rijen (BN De Stem 5 mei 2009).

De gemeente Gilze en Rijen krijgt een archeologiebeleid. Het college van B en W wil voor het ontwikkelen van dat beleid € 65.000 uittrekken en heeft de gemeenteraad gevraagd om dat bedrag beschikbaar te stellen. De nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg verplicht gemeenten om een archeologiebeleid te hebben. Dat beleid moet juridisch vastgelegd worden in bestemmingsplannen.

- ❑ Teloorgang twee monumentale panden Waspik gestopt (BN De Stem 5 mei 2009).

Al tien jaar wordt in Waspik schande gesproken van de langzame teloorgang van de twee monumentale panden Raadhuisstraat 13 en 15. Het dorp kan opgelucht ademhalen; de panden krijgen hun oude glorie terug. Dankzij twee echtparen uit Waalwijk.(...)De gemeente heeft de panden al sinds de herindeling in 1997 te koop staan. Ze stonden langzaam te verpauperen en dat wilde niemand. Slagenland Wonen is jarenlang in beeld geweest om de panden te kopen en te verbouwen tot tien appartementen. Maar Slagenland vond het project uiteindelijk niet rendabel en haakte af. Dat heeft voor veel oponthoud gezorgd, maar het resultaat zal straks veel beter zijn.

□ Erfgoed Etten Leur moet meer in de watten worden gelegd (BN De Stem 8 juni).
Het cultureel erfgoed zou meer in de watten moeten worden gelegd", meent Moelands. "Juist omdat je in het centrum zoveel nieuwbouw hebt, zou je aandacht moeten hebben voor het oude. Aan de Markt heb je veel panden die best een woon-werkbestemming kunnen krijgen. Waarom vinden veel mensen Leur zo leuk? Volgens mij omdat daar de Geerkade in ere is hersteld."

□ Sint Jozefkerk onder de sloophamer (Brabants Dagblad 30 juni).

Minister Ronald Plasterk (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) blijft bij zijn besluit de St. Jozefkerk aan het Wilhelminaplein in Kaatsheuvel niet aan te wijzen als rijksmonument. De Stichting Erfgoed Kaatsheuvel (STERK) en het Cuypersgenootschap blijven overigens strijden voor het behoud van de Kaatsheuvelse kerk. STERK en het Cuypersgenootschap hebben het verzoek gedaan om de voormalige St. Jozefkerk aan te merken als rijksmonument. In 2007 wees de minister dit bezoek echter af. STERK en het Cuypersgenootschap dienden daarop een bezwaarschrift in. Maar de minister wijst dit bezwaar nu definitief af. De zaak rond de St. Jozefkerk speelt al jaren. Door het verzoek van STERK om de Kaatsheuvelse kerk op de rijksmonumentenlijst te plaatsen, werden de bouwplannen voor woningen en appartementen op een laag pitje gezet. Het bestuur van STERK en het Cuypersgenootschap zal beroep aantekenen tegen de uitspraak van de minister.

Dagexcursie 's-Hertogenbosch – zaterdag 3 oktober 2009

Met eigen vervoer vertrekken we (carpoolend) in de ochtend naar Den Bosch. We parkeren de auto's op het transferium en gaan met de bus naar het centrum. Den Bosch bezoeken zonder een Bossche Bol te nuttigen kan niet, dus we beginnen ons bezoek met een bakje koffie/thee en een originele Bossche Bol. Verder bestaat het programma uit een rondvaart over de Binnendieze, een bezoek aan het Jheronimus Bosch Art Center en een historische wandeling. Indien er nog tijd over is brengen we nog een bezoekje aan de Sint Jans-kathedraal. De lunch is natuurlijk inbegrepen.

Rondvaart Binnendieze - Jeroen Bosch route:

Deze tocht staat geheel in het teken van de beroemde Bossche schilder Jeroen Bosch. U vertrekt vanaf de Voldersgatsteiger aan de Zuidwal en vaart eerst gedeeltelijk onder de stad door en vervolgens door het Hellegat: spannend, donker en smal. Via de stadsgracht vaart u naar de Grote Hekel, waar u geniet van de bijzondere film *Hemel en Hel*. De tocht wordt vervolgd tot nabij het Jheronimus Bosch Art Center. Vanaf de steiger wandelt u in enkele minuten naar dit unieke kunstcentrum, waar u kennis kunt maken met alle werken van Jeroen Bosch.

Cultuur historische wandeling:

U wordt met deze wandeling door het historische centrum van Den Bosch langs vele monumentale panden geleid. De totale kosten voor deze excursie bedragen EUR 27.50

Aanmelden kan door invulling van onderstaande gegevens of door een e-mail te sturen naar: secretaris@heemkundekringloonoptsandt.nl en de bijdrage over te maken op bankrekeningnummer 12.97.98.49.5 t.n.v. Heemkundekring Loon op Zand.

Dagexcursie zaterdag 3 oktober

Inleveren voor 7 september

Aanmelding voor ..... personen. (de bijdrage ad € 27.50 per persoon heb ik bijgesloten)

Naam: .....Adres:.....

Handtekening: .....Inleveren: Van Grevenbrouckstraat 38, 5175AV Loon op Zand

Cursussen van Brabants Heem

Elk jaar organiseert Brabants Heem diverse cursussen op allerlei heemkundig gebied. Voor leden van onze vereniging zijn de meeste cursussen gratis dan wel tegen een geringe vergoeding. Meestal zijn het kortlopende cursussen van 2 of 3 avonden in de naaste omgeving. Wie op de hoogte wil blijven welke cursussen gegeven worden verzoek ik zijn of haar e-mail adres door te geven. Heeft u *geen* e-mail, geeft dan u naam op aan het secretariaat, p/a Van Grevenbrouckstraat 38, Loon op Zand. telefoon:06-44416825.

Belangrijke websites naar informatie

Met veel plezier introduceren wij bij u de weblog Alledaags Archief: www.alledaagsarchief.nl .

Alledaags Archief gaat over alle mogelijke onderwerpen uit de geschiedenis van alle Nederlandse provincies. Zo zijn er inmiddels 27 artikelen verschenen over uw mooie provincie Noord-Brabant. Het doel van Alledaags Archief is het grote publiek kennis te laten maken met de enorme rijkdom aan verhalen in de Nederlandse archieven. Niks hoogdravends, niks uitvoerigs. Laagdrempelig, vluchtig, interessant en snel, zoals dat nu eenmaal hoort bij een weblog.

Erfgoedstem: www.erfgoedstem.nl

Initiatiefnemers van de Erfgoedstem zijn: Projectbureau Belvedere, Heemschut, BOEi, Nationaal Restauratiefonds, de gemeente 's-Hertogenbosch, projectbureau De Nieuwe Hollandse Waterlinie, Bureau Buiten en de stichting ErfgoedLab.

De Erfgoedstem is een knipselkrant met artikelen over het cultureel erfgoed. U kunt zich op deze digitale nieuwsbrief abonneren.

Provincie Brabant: www.brabant.nl Ga naar het zoekvenster en tik het woord nieuwsbrief in.

Hier kunt u zich aanmelden voor de wekelijkse e-mail nieuwsbrief. Zo blijft u op de hoogte van het laatste nieuws uit Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Noord-Brabant. Na aanmelding ontvangt u een automatische e-mail met daarin een link waarmee u uw abonnement kan bevestigen. 8 keer per jaar verschijnt er ook een nieuwsbrief *cultuureducatie*.

Brabants Heem, De overkoepelende organisatie waar alle Brabantse heemkundekringen bij zijn aangesloten. De website is pas vernieuwd en biedt een schat aan informatie.

www.brabantsheem.nl

Filmcollectie Gemeentearchief Waalwijk te bekijken via internet

Sinds kort (22 juni 2009) is een groot gedeelte van de filmcollectie van het Gemeentearchief Waalwijk te raadplegen via de Film-en Fotobank Noord-Brabant. De filmbank is een beeldbank met historische films van Noord-Brabant, ontwikkelt door de afdeling Beeld en Geluid van de Brabant - Collectie. Een 120-tal films uit de collectie van het gemeentearchief is nu via deze website toegankelijk gemaakt. De films zijn van verschillende herkomst, lengte, kwaliteit en karakter. Het gaat hoofdzakelijk over privé-films met allerlei familiebeelden, maar ook over semi-professionele films, bijvoorbeeld over de leder - en schoenindustrie zo bekend voor Waalwijk. De oudste film dateert van 1934, de jongste van 1983. Eén van de bekendste filmmakers is J. de Bont (1901-1975), vooral gekend als fotograaf in Waalwijk. Zijn familie schonk een 60-tal films van zijn hand. Het gaat hier over familiebeelden zoals eerste en plechtige communies, daguitstapjes, huwelijksjubilea, en zo verder, en ook over kleine en grote gebeurtenissen zoals de Tweede Wereldoorlog of optochten ter herdenking van de bevrijding. Hij heeft bovendien semi-professionele films gemaakt, bijvoorbeeld over de verkenners in Waalwijk en over het looien van huiden in de fabriek van

H.H. Jansen te Waalwijk. De filmbank bevat niet alleen beelden over Waalwijk, maar ook over Waspik, bijvoorbeeld een groot gedeelte afkomstig van Raymond Francois Wijffels, eveneens een amateurfilmmaker en over Sprang-Capelle. Neem maar eens een kijkje op de website:

<http://waalwijk.filmenfotobank-nb.nl>, die ook via de website van het gemeentearchief: <http://www.waalwijk.nl/gemeentearchief>, benaderd kan worden.

Via vrij of uitgebreid zoeken kan de bezoeker door de collectie zoeken op trefwoorden naar keuze. Het zoekresultaat toont eerst een tabblad met foto's. Hier zal u geen resultaat krijgen omdat de fotocollectie van het gemeentearchief niet via deze website toegankelijk gemaakt is. Kies wel voor het tabblad films. Vervolgens krijgt men een lijstje te zien met de films als resultaat van de zoekvraag. Door links onder de film op het pijltje te klikken kan u de film bekijken en ook de meer uitgebreide beschrijving van de film.

Struinen door de Duinen

Na maanden zwoegen is het dan zo ver. De nieuwe recreatiegids Struinen door de Duinen is begin mei verspreid bij de recreatiegerelateerde ondernemers in de nabijheid van Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen. Deze gratis handzame gids, die tweemaandelijks verschijnt op A6-formaat, is bedoeld om de recreanten, die onze mooie omgeving waarderen, een handje te helpen. Alle negen dorpen rondom de Loonse en Drunense Duinen hebben in de gids hun eigen identiteit met leuke verhaaltjes. Ook onze kring heeft een bijdrage geleverd met een artikel over veldkapelletjes.

Struinen door de duinen verschijnt weer begin juli 2009 en is ook verkrijgbaar bij de VVV.

<http://www.struindoorduin.nl/>

Oorlogsmonumenten

Recentelijk is ook verschenen uit de hand van Henk Peters uit Udenhout een uitgave over de oorlogsmonumenten in de Loonse en Drunense Duinen.

De oplage was zeer beperkt maar u kunt de interessante beschrijving van de monumenten vinden op de website: <http://www.nationaalpark.nl/ddd>

Het volledige boekwerk is in pdf bestand te downloaden. Zeker een aanrader omdat het is voorzien van vele foto's, duidelijke beschrijvingen en een wandelroute.

Uit het Loonse verleden

In 1599 midden in de Tachtigjarige Oorlog kwam Loon op Zand landelijk in het nieuws. Op dat moment regeerden in Spanje Albrecht en Isabelle en zij probeerden de zuidelijke Nederlanden onder de duim te houden. Uit de noordelijke Nederlanden waren de Spanjaarden al verdreven door de troepen van Willem van Oranje en Maurits. In Den Bosch was Anton Schetz, graaf van Grobbendonck, gouverneur namens de Spaanse overheid en probeerde de stad te verdedigen tegen de legers van prins Maurits. Pierre de Breauté uit Normandië was door prins Maurits ingehuurd om Den Bosch en omgeving in te nemen. De Breauté vertrok met zijn legertje van 19 personen uit Geertruidenberg op weg naar Den Bosch en brengt de nacht van 4 op 5 februari door in Loon op Zand. De volgende ochtend wonen de soldaten de Mis bij en gaan te biecht. Op 5 februari 1599 treffen beide legertjes elkaar op de Vughtse Heide, maar de Breauté verliest de strijd en De Bosch blijft nog tot 1629 in Spaanse handen.

De overnachting in Loon op Zand werd geciteerd door dominee Hanewinkel in zijn beroemde boek: Reize door de Majorij in den jaare 1798-1799.

In de tweede brief lezen wij:

Geliefde Vriend S.....

Ik ben nu al te Loon op Zand, mijn vriend. Hadt Gij wel gedacht, dat ik reeds zoo ver weezen zou; en als Gij deezen brief ontvangt, wie weet, waar ik dan al zit. (...)

Nu iets van Loon op Zand. Het draagt deezen naam wegens de menigte Zandduinen en Bergen, die 'er dicht bij liggen; ook word het wel eens *Venloon* of *Veenloon* genoemd, van de Veenen, die men hier vind.

- In den jaare 1737 brande dit Dorp bijna geheel af, doch het wierd weer geheel herbouwd, en herrees weer uit zijne asch, zoodat men niets meer van die verwoesting kan merken.

- Dit Dorp is ook de plaats waar Breaté vernachte, en, waar hij, wjl hij Roomschgezind was, zich biechte en voor zich de misfe liet leezen, eer hij het bekend gevecht met Gerard Abrahamsz of Lekkerbeetjen op de Vuchtfche heide ondernam.

- Men ziet hier eene groote Kerk, voorzien van eenen hoogen tooren; 'er ligt ook een fraai Kasteel van den Heer en fchoone Bosfchen; men houd *Loon op Zand* voor de beste en voordeeligfte heerlijkheid der geheele Majorij.

- Ook hier ontmoetede mij niets aanmerkenswaardig; ik verlaat dus eerstdaags dit Dorp, en gaa dan naar .... Ja ik weet het zelf nog niet, mijn volgende brief zal het U wel zeggen, dan hoop ik U ook niet meer belangrijke zaaken te kunnen mededeelen, en ook wat nieuws, wen het mij tegenkomt, doch veel nieuws, zegt men in de Majorij, is zelden wat goeds.

- Ik ben en blijf altijd geheel de Uwe.

Ook kwam de overnachting van Pierre de Breaté in Loon op Zand ter sprake in een stripverhaal over de Slag van Lekkerbeetjen in het jeugdtijdschrift de Robbedoes, dat indertijd door Uitgeverij Dupuis te Sittard werd uitgegeven. Indien u verzamelaar bent, in het nummer van 16 januari 1975 treft u deze pagina aan (tip van Brigit van Hek uit de Tuinstraat).

Open Monumentendag

Wederom zal de heemkundekring Loon op 't Sandt dit jaar weer haar bijdrage leveren bij de kerk openstelling. Open Monumentendag valt op 12 september aanstaande.

Naast de rondleidingen die wij in de kerk organiseren zal dit jaar ook een rondleiding buiten de kerk georganiseerd worden. Er zal één boekwerkje beschikbaar komen waarin beide rondleidingen besproken worden. Jan van Hoof zal deze dag enkele keren het orgel in de kerk bespelen.

Ook op zondag 19 september zal tijdens de Dag van Loon de kerk opengesteld worden.

Dit gebeurt alleen in de middag. Tijdens beide dagen zullen er een drietal films in de kerk worden getoond. Het bestuur zal de vrijwilligers tijdig benaderen en hun ook dit jaar weer om medewerking vragen. Het kerkbestuur zal beide dagen ook aanwezig zijn voor ondersteuning.

Tot slot

Wij wensen allen een gezonde en warme zomer toe.

Voor degene die nog op vakantie gaan, veel plezier, alleen of met uw gezin.

De volgende Nieuwsflitsen verschijnt 1 september en als wij eerder belangrijk nieuws voor u hebben, dan laten wij dit direct weten.